

Міністерство освіти та науки, молоді і спорту України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології

**АКТУАЛЬНІ
ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ**

**Альманах
наукового товариства «Афіна»
кафедри культурології**

ВИПУСК 11

Засновано у 2003 році

Рівне - 2011

ББК 71.0**А 43****УДК 008:168.522**

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства „Афіна” кафедри культурології. – Вип. 11 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. – Рівне: РДГУ, 2011. – 199 с.

Головний редактор:**Виткалов В.Г.**кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри культурології РДГУ (голова редколегії)**Редакційна колегія:****Афанасьєв Ю.Л.**доктор філософських наук, професор Київського університету
ім. Б.Грінченка**Баканурський А.Г.**доктор мистецтвознавства, професор Одеського національного
політехнічного університету**Виткалов С.В.**кандидат мистецтвознавства, доцент РДГУ,
відповідальний секретар, заступник редактора**Воробйов А.М.**

кандидат педагогічних наук, професор РДГУ

Дем'янчук О.Н.доктор педагогічних наук,
професор Луцького інституту розвитку людини „Україна”**Жилюк С.І.**

доктор історичних наук, професор РДГУ

Коваль Г.П.

доктор педагогічних наук, професор РДГУ

Кралуєк П.М.доктор філософських наук,
професор НУ „Острозька академія”**Круль П.Ф.**доктор мистецтвознавства,
професор Прикарпатського національного університету
ім. В.Стефаніка**Кушнарєнко Н.М.**

доктор педагогічних наук, професор ХДАК

Поніманська Т.І.

кандидат педагогічних наук, професор РДГУ

Постоловський Р.М.

кандидат історичних наук, професор РДГУ

Стоколос Н.Г.

доктор історичних наук, професор РДГУ

Троян С.С.

доктор історичних наук, професор РДГУ

Черніговець Т.І.кандидат педагогічних наук, доцент РДГУ,
голова СНТ „Афіна”**Швецова-Водка Г.М.**

доктор історичних наук, професор РДГУ

Яремко-Супрун Н.О.

доктор мистецтвознавства, професор РДГУ

Рецензенти:**Арцишевський Р.А.**доктор філософських наук, професор Волинського
національного університету ім. Лесі Українки**Брилін Б.А.**доктор педагогічних наук, професор Вінницького державного
педагогічного університету ім. М.КоцюбинськогоНауковий редактор і упорядник випуску – **проф. Виткалов В.Г.****ISBN 978-966-8424-77-9**

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 5 від 30.12.2011 р.)Свідомство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р.
Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2011

УДК 0477.38.7

Романюк А.М. – викл. Дубенського
коледжу культури і мистецтв РДГУ

Розвиток бандурного мистецтва на Дубенщині

У роки державної незалежності України зріс інтерес до українського мистецтва. На зміну бездуховності приходять потяг до усього рідного. На великі державні і міські свята з задоволенням одягають вишиванки, співають українських пісень. Молодь знає і любить українську пісню, тягнеться до рідного, українського. Цей потяг відчутний і в захопленні бандурою, інструментом, що крізь віки зберіг свою самобутність і сьогодні є одним із символів України. Свою сторінку в розвиток мистецтва бандури вписала і Дубенщина.

У період становлення нашої держави, відродження духовності та національної самосвідомості посідає головне місце у вихованні підростаючого покоління, яке можливе лише на прикладі колективного досвіду багатьох поколінь українців, що віками виборювали свободу і незалежність. Народна пісня є одним із видів народної творчості, що зберегла інформацію про героїчне минуле народу. Вивчення і відродження традицій українського народу сприяє вихованню патріотичних почуттів молоді. Духовне багатство формується в великій мірі під впливом народної пісні.

Бандура для українців, поруч із символами тризуба і калини, завжди була невід’ємною частиною держави. Вона стала уособленням вільної української душі, яка не могла стримати в собі палкий порив до веселої чи сумної пісні. Навіть козаки в походи брали з собою цей інструмент. На чужині він підтримував думу про рідний край. Впродовж століть носіями кобзарського мистецтва були незрячі люди, що ходили від села до села і були бажаними гостями в кожній селянській хаті, несли українську пісню-думу про козаків, неволю, про нелегку долю простого люду, їх боротьбу, надії і сподівання. Бандура, як жоден інший інструмент, зберігає і продовжує національні культурно-історичні традиції; вона заслужила загальну любов українського народу. «Бандура від XVI ст. становить власність українського народу... Вона є типовим специфічним українським народним інструментом... повинна стати близькою і милою кожному українцеві», – писав С.Людкевич [5; 116].

Протягом тривалого часу мистецтво кобзарів зазнавало змін. Воно осучаснювалося, вдосконалювалося, породжуючи нові жанри і перетворило співців-козаків на співців-просвітників усієї України.

Для Рівненщини і Волині загалом бандура не є характерним народним музичним інструментом, проте нашими шляхами проходили кобзарі-співці, що викликали захоплення у простого люду, на довго западали у пам’ять слова почутих пісень, будили почуття самосвідомості, героїзму і патріотизму, виховували почуття власної гідності і прагнення до свободи, вселяли віру і надію в серця знедолених.

На початку XX ст. бандуру винесли на естраду як сольний інструмент, почали відбуватись концерти окремих виконавців, тріо і капел бандуристів. А на початку 20-х років розпочалась кампанія послідовного знищення кобзарських інструментів, спрямована на поступове нищення традиційної співацької культури. Репресій зазнавали й активісти відроджуваного бандурного мистецтва та аматори. Переслідування торкнулися національно свідомих учасників капел, гуртків бандуристів, артистів і майстрів кобзарських інструментів.

Цікавою є постать Верховця Івана Григоровича (1900-1982 рр.), лірника, який повністю втратив зір у роки I Світової війни, проте зумів виготовляти ліри, виконував кобзарські пісні, був популярним на Волині. 1982 р. переїхав із Білорусії (с. Листвинки, поблизу м. Кобрин), проживав у селах Молодаві і Мокрому Дубенського району. Похований у с. Мокре.

Як свідчать писемні відомості, з 10 по 15 листопада 1927 р. у Дубенському повіті виступав із концертами відомий український кобзар Кость Місевич, що був членом Центральної Ради, урядником Міністерства залізниць Української держави, сотником армії УНР, бандуристом, педагогом і майстром бандур. Зі своїми першими учнями Дмитром Гонтою та Данилом Щербиною створив тріо бандуристів. Оскільки бандура в ті часи в Західній Україні була маловідома, Місевич разом із іншими бандуристами сприяв її поширенню серед галичан. Виступи з концертами в різних містах України були сміливим вчинком людини високої культури.

25-26 серпня 2000 року, з нагоди 100 річчя від дня народження митця, у рамках відзначення 900-річчя міста Дубна, проведено I Всеукраїнський фестиваль кобзарського мистецтва

ім. К.Місевича, що згодом проголосили подією року. У 2001 році – до Дня Незалежності України – другий. Фестивалі виявили талановиту молодь, що грала на бандурі. Емблемою фестивалю була бандура Якова Бичківського, який загинув у Дубенській тюрмі в червні 1941 року. Ця бандура нині зберігається в Рівненському краєзнавчому музеї. Це дало початок проведенню наступних конкурсів бандуристів його імені. Так, у 2009 р. у м. Крем'янци пройшов I регіональний фестиваль-конкурс ім. К.Місевича.

30-40 роки пройшли під знаком придушення усього українського. Все, що ідентифікувало український народ як націю, придушувалось владою, тому кобзарство було переслідуване. Режим встановив жорстку цензуру на отримання співцями дозволу виконувати свій репертуар. Багато кобзарів-бандуристів загинуло в часи голодомору, при масових арештах та у засланні. Та бандурне мистецтво жило і розвивалось.

16-17 червня 1942 р. у Рівненському міському театрі відбувся концерт Київської капели бандуристів ім. Т.Шевченка під керівництвом Г.Китастого. Бандуристів прийняли захоплено «...почалося з гучних, патріотичних промов, кожна точку програми бурхливо оплескували і закінчилося все всенароднім «Ще не вмерла Україна», яке відспівали бандуристи разом зі всією публікою», – писав У.Самчук.

Після визволення Рівненщини від німецько-фашистських загарбників, 7-9 лютого 1945 р., відбулась обласна олімпіада художньої самодіяльності, на якій з успіхом виступили бандуристи.

Лише у 50-х роках створились сприятливі умови для розвитку бандурного мистецтва. У Київській та Львівській консерваторіях відкрились класи бандури. Вдосконалюється конструкція бандури, розширюється практика виконавства; бандура стає професійно-академічним інструментом. Тоді ж розпочинається розвиток професійного бандурного виконавства і на Рівненщині, назавжди пов'язаний з ім'ям Анатолія Грицай, бандуриста-педагога. Із 1944 року і до кінця свого життя А.Грицай очолював Рівненське обласне відділення Спілки кобзарів України, що організовувало концерти, вечори, фестивалі. Саме у 50-х роках ХХ століття відкрились класи бандури у музичних школах області, музичному училищі міста Рівного, де зачинателем класу бандури був А.Грицай. Свою сторінку в розвиток бандурного мистецтва вписала і Дубенщина.

О.Тишкевич, директор Дубенської музичної школи, 1968 р. відкрив клас бандури, всіляко сприяв розвитку цього виду мистецтва, вивів сольні номери під акомпанемент бандури на сцену Будинку культури, організовував концерти у музичній школі. Це викликало захоплення у слухачів, а клас бандури мав достатній набір бажаючих опанувати цей інструмент.

Становлення бандурного мистецтва на Дубенщині відбувалось завдяки талановитим особистостям, що поєднували у творчій праці талант педагога і виконавську майстерність, музично-громадську, просвітницьку та організаторську діяльність.

Першим викладачем бандури у Дубенській музичній школі була Віра Трохимівна Михасик. В 1969 р. до Дубно прибула Леоніда Петрівна Рибачук, випускниця Луцького культосвітнього училища. Викладала бандуру в Дубенській музичній школі, з 1991 р. – в Мирогощанській школі мистецтв, а в даний час – у її філії – Рачинській музичній школі. При районному Будинку культури створила перший ансамбль бандуристок, була його керівником. Як учасник капели бандуристів, тріо бандуристів Будинку культури, виступала перед глядачами міста і навколишніх сіл, обласному центрі. Понад 140 бандуристів навчалось у її класі.

Справу Л.Рибачук продовжили її учні, що присвятили своє життя музиці і пропаганді мистецтва бандури. Це – Людмила Федосова, Наталія Петлюк, Ірина Дейко – викладачі бандури в Дубенському коледжі культури і мистецтв РДГУ, Аліна Ковальчук, викладач бандури, директор Оженинської ДМШ, Валентина Зима, викладач бандури в Козинській музичній школі, Раїса Зима, викладач бандури в Млинівській музичній школі, Алла Рибачук, викладач бандури при Рівненському палаці дітей та молоді, Людмила Самолюк, викладач бандури у Львівській музичній школі, Наталія Левінська, викладач бандури Дубенської музичної школи мистецтв, Оксана Романівна Городецька (Хамраєва), викладач бандури в Мирогощанській школі мистецтв.

У 2011-2012 навч. році у Дубенській школі мистецтв на відділі народних інструментів по класу бандури навчається 12 бандуристів, працює два викладачі: Т.П. Войтова та Л.М. Копач. Випускники Т.П. Войтової Людмила Ковальчук викладає бандуру в Дубенській школі мистецтв, а Алла Миколаївна Євтушок (Романюк) – викладач Дубенського коледжу культури і мистецтв. Випускниця класу Л.М. Ковальчук Валентина Гордійчук на обласному конкурсі серед шкіл області посіла II

місце, в Німеччині брала участь у фестивалі, присвяченому Дням духовної музики; зараз вона викладач Млинівської музичної школи. Сестри Іванна та Ірина Юрків в обласному конкурсі «Багатодітна сім'я» здобули перемогу та нагороджені путівкою до міжнародного табору «Артек» в 2008 та 2010 рр. Ансамбль бандуристів під керівництвом Л.М. Копач неодноразово здобував призові місця в обласному огляді-конкурсі. Її учні постійно беруть участь у концертах до знаменних дат на сцені районного Будинку культури, сіл району та школи мистецтв.

Вербська дитяча музична школа заснована у 1973 р., а клас бандури відкрито у 1992 р. Грі на бандурі навчається 20 учнів і працює два викладачі: С.В. Стецюк та Н.В. Білецька. Учні школи досягли значних успіхів. 1993 р. Олеся Глух стала лауреатом обласного огляду-конкурсу бандуристів, у 2010 р. Василь Щирба посів II місце в обласному огляді-конкурсі, В.Хом'як і К.Хом'як – переможці обласного конкурсу «Багатодітна сім'я». Юні бандуристи беруть активну участь у житті сільської ради, сільського будинку культури та школи, у районному святі «З народної криниці».

1978 р. у селі Мирогоща відкривається філія Дубенської музичної школи, а 1991 р. – Мирогощанська школа мистецтв. При школі відкрито клас бандури, першим викладачем якої була Л.П. Рибачук, яка веде заняття класу бандури у Рачинській філії. Її справу продовжують випускники. Сьогодні у школі мистецтв працює три викладачі по класу бандури – Л.П. Рибачук, О.В. Зінькова та О.Р. Городецька. При школі мистецтв є ансамбль бандуристів, в якому беруть участь викладачі школи; тріо бандуристів викладачів та дитяче тріо. Ці колективи та окремі виконавці беруть участь у міськрайонних заходах із нагоди відзначення Шевченківських днів та державних свят на Дубенщині, у виховних годинах у Мирогощанському аграрному коледжі та Мирогощанському будинку-інтернаті, Дубенському товаристві інвалідів. Вони – постійні учасники святкових урочистостей з нагоди відзначення Дня Перемоги, Дня Незалежності, під час проведення традиційних свят села в Мирогощі та Липі. Щорічно учні школи беруть участь в обласному огляді-конкурсі художньої самодіяльності шкіл естетичного виховання.

У 1961 році в Дубенському училищі культури з введенням нової спеціалізації «Народні та духові інструменти» відкрито клас бандури, першим викладачем якого була Михасик Віра Трохимівна. Всю свою педагогічну діяльність вона присвятила популяризації народного інструмента, організувала тріо та ансамбль бандуристів. Сьогодні маємо багато талановитих її випускників. Н.Левінська, Л.Шворак, Л.Гринчук закінчили Харківську академію культури і продовжили справу свого вчителя.

Клас бандури був ще молодий і технічно неоснащений. Не вистачало інструментів. Утім, за підтримки адміністрації училища було закуплено на Чернігівській фабриці 10 нових бандур із перемикачами, що поповнили арсенал музичних інструментів. Це дало можливість створити нові творчі колективи на відділі: дуети, тріо, ансамбль бандуристів; вони брали участь у всіх концертах училища, конкурсах, фестивалях, міських святкуваннях визначних дат. До закладу прийшли молоді викладачі Г.Бородейко і Л.Федосова. Галина Бородейко в роботі з ансамблем бандуристів розширила його художні можливості за рахунок введення оркестрової групи (скрипок, баяна, контрабаса). Понад 50 її випускників по класу бандури здобули вищу освіту і працюють викладачами музичних шкіл, училищ культури району та області.

Понад 20 років Л.Федосова працювала художнім керівником ансамблю бандуристів, який неодноразово був учасником фестивалю «Студентська весна».

2008 р. Дубенське училище культури набуває статусу коледжу культури і мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету. Сьогодні на відділі виховує молоде покоління бандуристів два викладачі – Наталія Олегівна Петлюк та Алла Миколаївна Романюк. Вони продовжують започатковані традиції відділу народних інструментів, прищеплюють любов до бандури та гордість за свою професію. Дуєт бандуристів у складі Н.Петлюк та А.Романюк на II обласному фестивалі посів II місце. Н.Петлюк організувала тріо бандуристів, а пізніше – ансамбль викладачів і студентів.

Із 2001 р. А.Романюк працює викладачем на відділі народних інструментів та концертмейстером ансамблю народної музики «Віночок», незмінним керівником якого є О.І. Кривенчук, керує ансамблем бандуристів. 2008 р. дуєт Н.Петлюк та А.Романюк на II обласному фестивалі бандуристів ім. А.Грицяя отримав Диплом III ступеня. 2009 р. студенти класу А.Романюк брали участь у I регіональному фестивалі-конкурсі ім. К.Місевича «Кобзарська ватра» (м. Крем'янець) та отримали диплом в номінації «Соліст-бандурист», старша категорія, за виконавську майстерність та творчі успіхи.

Ансамбль «Віночок» разом із ансамблем бандуристів впродовж 36 років популяризує народну музику і пісню. 1978 р. ансамбль вперше стає Лауреатом Республіканського огляду творчої молоді, а 1984 р. переміг у республіканському огляді творчої майстерності студентів у Палаці культури «Україна» та брав участь у телетурнірі «Сонячні кларнети» (м. Київ). Ансамбль дав велику кількість концертів у місті, районі, області. Мандрували з концертами учасники ансамблю по всій Україні та за її межами. Виступали перед жителями Білорусії, Болгарії, неодноразово бере участь у Днях української культури в Республіці Польща. Колектив двічі стає учасником звітних концертів Рівненщини в Національному палаці «Україна». Участь у Міжнародному фестивалі «Бойківська ватра» приносить перемогу у цьому престижному заході.

Бандуристи Дубенщини ведуть просвітницьку діяльність, популяризують старовинний український інструмент, прищеплюють любов до нього, залучаючи нових учнів і продовжуючи справу багатьох поколінь кобзарського мистецтва і готуються до відзначення 80-річчя від дня народження зачинателя класу бандури в Рівненській області А.Грицяя. У березні 2012 р. кращі бандуристи взяли участь в обласному конкурсі його пам'яті.

Робота викладачів бандури досягла успіхів завдяки відданості викладачів, їх ентузіазмові. Проте, в навчальному процесі вони відчують певні труднощі. Не вистачає підтримки на державному рівні. Чернігівська фабрика припинила виготовлення бандур, важко закупити кобзарські атрибути (струни, ключі для настроювання, штучні нігті). Повинні випускатися інструменти широкого асортименту – від дешевих і спрощених, призначених для широкого народного вжитку, – до інструментів окремого призначення (зменшеного розміру для дітей, полегшеного типу для жінок та підлітків, концертного типу). Не вистачає навчальної літератури: підручників гри на бандурі та друкованого репертуару, методичних рекомендацій, самовчителів гри, репертуарних збірників.

Викладачі бандури м. Дубна і музичних шкіл району прагнуть забезпечити високий рівень музичної культури, освоюють не лише техніку гри та співу, але й вивчають історію кобзарства, творчий шлях найяскравіших його представників. Такий підхід є дієвим способом пропаганди бандури в сучасному світі, а поєднання традиційних і новаторських напрямів забезпечують перспективу розвитку цього виду мистецтва в Україні і на Дубенщині зокрема.

Джерельні приписи

1. *Дубно і світ*: Міжнародна ювілейна наук.-теор. конф., присвячена 900-річчю м. Дубна, 25-26 серпня 2000 року. – Дубно, 2000. – 98 с.
2. *Над рікою-Іквою...*: Літературно-мистецько-краєзнавчий альманах / Упор. Л.Пшенична. – Дубно, 2007. – 240 с.
3. *Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ-ХХІ століть*: Матеріали наук.-практ. конф., 25 березня 2007 р. – Дрогобич, 2007. – 264 с.
4. *Кривенчук О.І.* Нехай повниться музики оркестр... / Олег Кривенчук. – Дубно, 2010. – 92 с.
5. *Лавров Ф.* Кобзарі / Ф.Лавров. – К.: Мистецтво, 1980.
6. *Столярчук Б.Й.* Бандуристи Рівненщини: Довідкове видання / Б.Й. Столярчук, Г.М. Топороська. – Рівне: Овід, 2004. – 144 с.

Резюме

Розглядаються етапи становлення і перспективи розвитку бандурного мистецтва на Дубенщині, здобутки художніх колективів і окремих виконавців та проблеми, що виникають перед викладачами бандури.

Ключові слова: культура, мистецтво, музика, бандура, фестиваль, митець, народна музика, народна пісня, музична школа.

Summary

Development of bandura art in Dubenchine district

The article reviews the main stages and perspectives development art of bandore in Dubno region, success of art groups and individual performers, problems faced by teachers in front of the bandore.

Key words: culture, art, music, bandore, festival, artist, folk music, folk song, problems, music school.

Зміст випуску

Постоловський Р.М. Наукова діяльність як важливий чинник формування сучасного фахівця та становлення держави	3
Виткалов В.Г. Вітчизняна культура в сучасній науковій думці	5
Розділ І.	
Художня практика України в історичній ретроспективі	9
<i>Ластовецька-Соланська З.М.</i> Деякі аспекти взаємодії музики та літератури	9
<i>Сабадаш Ю.С.</i> Політика і художня культура як основа пробудження національної свідомості	13
<i>Тарчинська Ю.Г.</i> Творчість Ф.Шопена – еволюційний етап розвитку фортепіанного мистецтва	17
<i>Дедю О.</i> Культурно-мистецькі взаємини Юліуша Словацького та Фридерика Шопена	20
<i>Луценко Н.А.</i> Інтегративна творчість Івана Франка	24
<i>Гаврилів Г.</i> Мистецьке об'єднання як джерело передачі художнього досвіду	28
<i>Талах І.І.</i> Євангельські сюжети у творчості художника Миколи Ге	30
<i>Кречко Н.М.</i> Репертуарна політика та концертна практика провідних академічних хорових колективів України як фактор розвитку вітчизняної хорової культури 60-80-х рр.	36
<i>Тракало О.М.</i> Європейський джаз другої половини ХХ століття	41
<i>Лобан Т.</i> Мерс Кенінгем – видатний балетмейстер американського танцю модерн	45
<i>Петлій С.</i> Передумови виникнення психоделічної музики як складової масової культури	48
<i>Мельничук С.Ф.</i> Культурні контакти Великої Волині та Слобожанщини	52
<i>Сідлецька Т.І.</i> Особливості репертуару народно-оркестрових колективів на сучасному етапі	56
<i>Виткалов С.В.</i> Сучасна театральна Рівненщина: вектори творчості	60
<i>Романюк А.М.</i> Розвиток бандурного мистецтва на Дубенщині	63
<i>Сахарчук Р.В.</i> Концертні транскрипції народної музики: «Жайворонок» Г. Дініку	67
<i>Місанчук І.</i> Естрадне вокальне мистецтво Волині (1991-2011): напрями розвитку та постаті	70
<i>Дударець В.М.</i> Культурно-видовищні установи та принципи їх організації і формування в дизайні	73
<i>Кушнар'єв В.В.</i> Використання засобів масової інформації для реклами культурного туризму: проблеми взаємостосунків	76
<i>Нікольченко Ю.М.</i> Давид Ігоревич і початок політичної дезінтеграції та князівських міжусобиць у Київській Русі наприкінці ХІ – початку ХІІ століть	81
Розділ ІІ.	
Теоретико-методологічні основи збереження народних традицій	89
<i>Мельничук С.Ф.</i> Харківська цимбальна школа як культурний феномен	89
<i>Ціхоцька Т.В.</i> Українська весняна музична обрядовість: історія виникнення та жанрова характеристика	92
<i>Сташук О.А.</i> Декоративно-прикладне мистецтво Рівненщини у творчих постатях: Василь Познік	95
<i>Ясковець О.В.</i> Традиції українського писанкарства: етнорегіональна специфіка (за матеріалами Корецького району Рівненщини)	99
<i>Ланчук О.О.</i> Соломоплетіння як вид декоративно-прикладного мистецтва	102
<i>Поліщук О., Богдан З.</i> Виховний потенціал музичних творів з тематикою фольклорного походження	106
<i>Яковська С., Шуль Г.</i> Українська народна пісня та романс як засоби національного музичного виховання	109

<i>Сокомот Т.М.</i> Дерманська Свято-Троїцька жіноча обитель – відродження духовного осередку Волині	112
---	-----

Розділ III.

Освіта і виховання як основа розвитку культури XXI століття	117
--	------------

<i>Радковська Л.М.</i> Духовне виховання молоді як складова освітньо-культурного процесу	117
--	-----

<i>Крижановська Т.І.</i> Активізація навчальної діяльності майбутніх вчителів музики у процесі вивчення творчості М.Лисенка	120
--	-----

<i>Буцяк В.І., Турко Н.Є.</i> Деякі аспекти підготовки студентів до позакласної роботи з дисципліни «Основний музичний інструмент»	123
---	-----

<i>Жабчик О.М.</i> Музично-виконавська майстерність як художньо-педагогічна проблема	126
--	-----

<i>Тарчинська Ю.Г.</i> Стилевідповідне інтонування як основа інструментального навчання	131
---	-----

<i>Мельничук Л.В., Хватаєва І.В.</i> Особливості вокального інтонування і основні етапи роботи над ним на заняттях з фортепіано	135
--	-----

<i>Андрущак Б., Смокович Т.</i> Формування виконавського стилю в контексті фортепіанної підготовки вчителя музики	138
--	-----

<i>Степанець Л.І.</i> Дитячий аматорський театр як інститут соціалізації творчої особистості	142
--	-----

<i>Хролець О.І.</i> Особливості становлення елементів дитячої субкультури у молодшому шкільному віці	147
---	-----

<i>Панасюк Р.П.</i> Музично-ритмічне виховання в початкових класах (на прикладі «Ритмічної гімнастики» Емілі Жак-Далькроза)	149
--	-----

Розділ IV.

Професійна педагогічна діяльність як культурний феномен	154
--	------------

<i>Скнар О.І.</i> Модернізація змісту, форм і методів виховання студентської молоді в контексті нової парадигми виховної роботи	154
--	-----

<i>Янжула О.В.</i> Теоретичні засади категорії «культурні цінності» в аспекті полікультурної освіти	158
--	-----

<i>Волошина Л.П.</i> Особливості музичного супроводу у різних аспектах уроку класичного танцю	162
--	-----

<i>Скоцький А.В.</i> Основні принципи та специфіка будови уроку джаз-модерн танцю	166
---	-----

<i>Вихованець А.А.</i> Ансамблева гра в духовому оркестрі	169
---	-----

<i>Лісовик Н.</i> Формування професійних умінь і навичок фортепіанної техніки	172
---	-----

<i>Науменко М.О.</i> Проблеми викладання диригування в умовах педагогічного навчального закладу	176
--	-----

<i>Дем'янюк О.І.</i> Технологія формування передумов вокально-інтонаційної культури студентів спеціалізації «Хорове диригування»	179
---	-----

<i>Добичина С.О., Конопльова С.Ю.</i> Шляхи розвитку професійної підготовки майбутніх працівників закладів культури і мистецтв у сучасних умовах	183
---	-----

<i>Чернюшок О.В.</i> Структурний аналіз композиції у методиці викладання образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва	186
---	-----

<i>Кучина Н.І.</i> Методика викладання дисципліни «Ділові комунікації» для студентів економічних спеціальностей ВНЗ	188
--	-----

<i>Жук В.М.</i> Використання фонду краєзнавчого музею як джерельної бази вивчення історії вітчизняної книги та бібліотечної справи студентами університету	193
---	-----

<i>Несін В.П.</i> Інформатизація сільських бібліотек: сучасний стан і перспективи розвитку	196
--	-----